

ANETA KACZOREK*

Rola państwa i prawa w kształtowaniu ładu gospodarczego w krajowym i zagranicznym obrocie gospodarczym

Słowa kluczowe: polityka gospodarcza państwa, publiczne prawo gospodarcze, działalność gospodarcza

Streszczenie: W artykule dokonano analizy ram prawnych prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców zagranicznych w kontekście ukształtowanego przez państwo ładu gospodarczego ze szczególnym uwzględnieniem norm publicznego prawa gospodarczego. Ze względu na zakres problematyki oraz charakter opracowania przedstawione rozważania ograniczono do zagadnień podstawowych związanych z podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej przez przedsiębiorców zagranicznych na obszarze państwa polskiego. Stwierdzono, że w dobie gospodarki rynkowej, postępujących procesów globalizacji, koncentracji kapitału oraz silnej konkurencji względy ekonomiczne obligują przedsiębiorców do poszerzenia obszaru prowadzenia działalności gospodarczej.

Podjęto także próbę wykazania, iż napływający do Polski kapitał zagraniczny wpływa na innowacyjność gospodarki polskiej oraz przedsiębiorstw krajowych z uwagi chociażby na fakt transferu nowoczesnej technologii, wiedzy, nowych rozwiązań strukturalno-organizacyjnych, dokonującej się wymiany handlowej, a także migracji kadry zarządzającej. W podsumowaniu stwierdzono, iż działaniu temu sprzyjać powinny jasne, spójne i stabilne przepisy prawa gospodarczego, handlowego, podatkowego oraz odpowiednio kreowana przez państwo polityka gospodarcza.

* Mgr Aneta Kaczorek jest absolwentką Studiów Doktoranckich Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Przygotowuje rozprawę doktorską w przedmiocie podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców zagranicznych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Specjalizuje się w zakresie prawa handlowego, publicznego prawa gospodarczego oraz międzynarodowego prawa gospodarczego. Jest uczestnikiem konferencji o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

1. Rola państwa i prawa w kształtowaniu ładu gospodarczego

Rola i pozycja państwa w krajowym (zob. szerz. Grabowski, 2001, s. 364), a także międzynarodowym obrocie gospodarczym determinowana jest przez wiele elementów, wśród których do najważniejszych zaliczyć należy ustrój społeczno-gospodarczy znajdujący swe *ratio* w normach prawa konstytucyjnego (Znamierowski, 1998, s. 78). Kreowanie przez państwo odpowiedniej polityki w zakresie reglamentowania podejmowania, a w dalszej perspektywie wykonywania działalności gospodarczej jest niezbędnym wymogiem ochrony podstawowych interesów społeczno-gospodarczych (zob. szerz. Banasiński, 1998, s. 161). Ograniczenia o charakterze podmiotowym czy przedmiotowym, wynikające z norm prawa materialnego lub procesowego, występują w ustawodawstwie większości współczesnych państw i to zarówno w tych o gospodarce wolnorynkowej, jak i scentralizowanej. Zakres oraz formy ograniczeń publicznoprawnych zależą od czynników natury ekonomicznej, politycznej, prawnej, militarnej czy geograficznej. Ogólny zakaz podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców zagranicznych uchylany jest w drodze indywidualnych aktów administracyjnych wydawanych przez uprawnione organy władzy publicznej, działające zgodnie z zasadą legalizmu w oparciu o przysługujące im władztwo administracyjne.

Reglamentacja publicznoprawna stanowi przejaw ingerencji państwa w sferę aktywności gospodarczej (Sobczak, 2000; Rabska, 1997 i 2002, s. 10; Kubala, 2000, s. 15; Kosikowski, 2005, s. 195–205; Zdyb, 2001, s. 20 i 2003, s. 60–61) przedsiębiorców zagranicznych. Można byłoby podjąć próbę odpowiedzi na pytanie, czy we współczesnym świecie biznesu istnieje potrzeba aż tak szczegółowej regulacji warunków podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej? Czy może to tylko profit uzyskiwany w drodze prowadzenia określonego rodzaju działalności o charakterze produkcyjnym, handlowym, usługowym, budowlanym uznać należy za jedyny i wystarczający wyznacznik oraz regulator życia gospodarczego, a w szerszej perspektywie biznesu międzynarodowego? Wreszcie jaka powinna być rola państwa i prawa w kształtowaniu statusu prawnego przedsiębiorców zagranicznych, a ogólniej problem ujmując obrotu gospodarczego?

Konieczność kreowania ładu gospodarczego, a tym samym oddziaływania państwa na gospodarkę, jest kwestią bezdyskusyjną. Natomiast sam zakres oraz dobór form prawnych reglamentacji podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej budzi wiele kontrowersji. Zagadnienie to jest przedmiotem orzeczeń¹ oraz licznych polemik tak na gruncie naukowym, jak i publicystycznym (Walawski, 1939; Taradejna, Maj, 1990; Szydło, 2002, s. 12; Strzyczkowski, 1999, s. 18). Z jednej bowiem strony państwo stoi na straży określonego normatywnie ładu pu-

¹ Zob.: Orzeczenie TK z dnia 10 kwietnia 2001 r., U 7/00, OTK 2001, Nr 3, poz. 56; orzeczenie TK z dnia 11 maja 1999 r., P 9/98, OTK ZU 1999, Nr 4, poz. 385; orzeczenie TK z dnia 6 marca 2000 r., P 10/99 OTK ZU 2000, Nr 2, poz. 195; orzeczenie TK z dnia 25 maja 1998 r. U 19/98, OTK ZU 1998, Nr 4, poz. 263.

blicznego, z drugiej zaś samo jest uczestnikiem obrotu gospodarczego, wykonując przysługujące mu *ex lege* uprawnienia właścicielskie w stosunku do majątku narodowego (np. kolei, poczty czy telekomunikacji). To państwo określa instrumenty prawne, ekonomiczne, normatywne standardy oraz wyznaczniki aktywności uczestników życia gospodarczego. Wyznacza ono ramy dopuszczalności prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców zagranicznych w oparciu o zasadę wolności, gwarantując jednocześnie bezpieczeństwo ładu publicznego oraz ekonomicznego. Działania te ukierunkowane są m.in. na przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji, stosowanie praktyk monopolistycznych, zwalczanie zjawiska korupcji funkcjonariuszy publicznych i eliminowanie innych zdarzeń patologicznych, godzących w interes uczestników obrotu gospodarczego.

Do zadań państwa należy także dbałość o stabilizację gospodarczą, oddziaływanie na ład przestrzenny, ochronę środowiska naturalnego, prawidłowy rozwój infrastruktury gospodarczej, ukształtowanie ładu rynkowego, a w sytuacji jego zagrożenia podejmowanie odpowiednich działań interwencyjnych zapobiegających zjawiskom kryzysowym. Państwo określa także podstawowe zasady obciążeń publicznoprawnych, np. podatkowych, celnych, dewizowych, ubezpieczeniowych pozwalających na optymalne godzenie interesów jednostki z interesem publicznym. Równie ważną płaszczyzną działań państwa jest tworzenie zabezpieczeń o charakterze policyjno-administracyjnym (w przedmiocie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, sanitarnego, ładu przestrzennego, budowlanego, warunków higienicznych czy też wymogów technicznych) w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom obrotu gospodarczego.

Podstawowym wyznacznikiem funkcjonowania rynku powinna być wolność kreowania sytuacji prawnej przez jego uczestników, przy jednoczesnej świadomości odpowiedzialności jednostki za skutki podejmowanych działań. Na państwie spoczywa ciężar stworzenia oraz ochrony ładu gospodarczego, zaś na jednostce obowiązek przestrzegania przyjętego porządku prawnego. Wolność gospodarcza nie może być wartością absolutną, czy też argumentem dla usprawiedliwienia działań stanowiących naruszenie prawa, zasad uczciwości, moralności publicznej czy wreszcie podstawowych wartości aksjologicznych.

Prowadzenie dalszych rozważań na temat działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji prawnej przedsiębiorców zagranicznych, nie jest możliwe, jak się wydaje, bez odwołania się do tak fundamentalnych pojęć, jak: wolność gospodarcza, działalność gospodarcza czy przedsiębiorca. Czym zatem jest wolność gospodarcza? W jakich kategoriach powinna być rozpatrywana? Jakie ma ona znaczenie w aspekcie podejmowania, a następnie wykonywania działalności gospodarczej? Udzielając odpowiedzi na tak postawione pytania podkreślić wyraźnie należy, że wolność gospodarcza jest immanentną cechą gospodarki rynkowej, konstytucyjną zasadą ustrojową, przy jednoczesnym traktowaniu jej w doktrynie oraz literaturze jako jednej z publicznych praw podmiotowych i zasad ogólnych prawa.

2. Wolność gospodarcza jako naczelną zasadą ustrojową, publiczne prawo podmiotowe, klauzula generalna publicznego prawa gospodarczego

Wskazanie definicji wolności gospodarczej nie jest zadaniem łatwym. Nie jest to pojęcie znaczeniowo jednorodne. Ani orzecznictwo, ani doktryna nie wypracowały jeszcze powszechnie obowiązującej definicji tego pojęcia. Nie ma nawet zgodności, co do samej nazwy tej idei. Stąd w różnych aktach normatywnych, tak na gruncie prawa polskiego, jak i europejskiego ustawodawca posługuje się następującymi określeniami: wolność gospodarcza, swoboda działalności gospodarczej, wolność przemysłu i handlu, wolność przedsiębiorczości i konkurencji, wolność wyboru i wykonywania zawodu (Biernat, Wasilewski, 2000; Cieśliński, 2003; Dausés, 1999, s. 55; Skubisz (red.), Skrzydło-Tefalska (red.), 2003, s. 272–284; Kosikowski, 2005, s. 249).

Idea wolności gospodarczej została inkorporowana w 1997 r. do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, będącej podstawowym aktem prawa pozytywnego w państwie (Ciapała, 2001, s. 12; Kaszubski, Kołakowski, 2000, s. 17; Kruczałak, 1998). Zyskała ona wówczas rangę konstytucyjnej normy prawnej, stając się warunkiem *sine qua non* i podstawowym wyznacznikiem nowego ustroju gospodarczego. Z uwagi na ten fakt znajduje ona swoje rozwinięcie w ustawach i aktach prawnych niższego rzędu, które ze względu na przyjętą w konstytucji hierarchię źródeł prawa² dla zachowania swej mocy wiążącej muszą być z nią zgodne. Co istotne, w tym znaczeniu wyznacza ona treść norm prawnych zawartych w przepisach publicznego prawa gospodarczego, stanowiąc podstawową dyrektywę interpretacyjną. Obok takich wartości, jak własność prywatna oraz solidarność, dialog i współpraca partnerów społecznych tworzy ona zewnętrzne ramy prawne nowego modelu gospodarczego państwa. Wartości te są ze sobą powiązane w taki sposób, że mogą się wzajemnie wspierać, jak i ograniczać³. Koncepcja społecznej gospodarki rynkowej zakłada, że państwo może ingerować w stosunki gospodarcze, aby łagodzić skutki mechanizmów rynkowych dla utrzymania równowagi makroekonomicznej. Od strony normatywnej sformułowanie to oznacza zobowiązanie państwa do podejmowania działań łagodzących skutki społeczne funkcjonowania praw rynku przy jednoczesnym ich poszanowaniu (Garlicki, 1997, s. 101–106).

Wolność gospodarcza w przedmiocie publicznego prawa podmiotowego ujmowana jest w literaturze w dwóch aspektach: pozytywnym i negatywnym. Stanowi ona tzw. publiczne prawo podmiotowe o charakterze negatywnym, któremu odpowiada ogólny obowiązek nienaruszania przez państwo swobody działania beneficjentów tego prawa w sferze działalności gospodarczej (Walaszek-Pyziół, 1994, s. 8; Kubala, 2001, s. 15). Ujmując zaś to zagadnienie od strony pozytywnej, wol-

² Hierarchię źródeł prawa w Polsce po raz pierwszy określiła Konstytucja z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 87.

³ Orzeczenie TK z dnia 30 stycznia 2001 r. K 17/00, OTK 2001, Nr 1, poz. 4.

ność gospodarcza oznacza domniemanie swobody podejmowania działalności przez uczestników obrotu gospodarczego, o ile (i dopóki) co innego nie wynika z przepisów ustawy (Biernat, 1994, s. 11; Bieniek-Koronkiewicz, Sieńczyło-Chlabicz, 2000, s. 23).

Pojęcie wolności gospodarczej jest kluczowym zagadnieniem publicznego prawa gospodarczego, klauzulą generalną wyznaczającą ramy prawne podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej (Olszewski, 2005, s. 47; Kosikowski, 1995). Zgodnie z brzmieniem art. 6 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 4 lipca 2004 r.⁴ podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa. Rozwiązanie to nie stanowi swoistego novum, lecz nawiązuje do tradycji polskiego prawa przemysłowego z 1927 r. (Rozporządzenie, 1927) oraz gospodarczego⁵ i charakterystyczne jest dla państw o gospodarce wolnorynkowej. Z zasady wolności gospodarczej wyartykułować można m.in. swobodę wyboru formy organizacyjno-prawnej oraz wielkości zainwestowanego kapitału przy podejmowaniu działalności, swobodę decyzji o rodzaju prowadzonej działalności, momencie jej podjęcia, zakończenia, dokonywania zmian strukturalnych, czy też modyfikacji jej profilu, swobodę zawierania transakcji z innymi uczestnikami obrotu gospodarczego, swobodę wyboru miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, czy też zatrudniania pracowników. Przedsiębiorca zagraniczny, będący uczestnikiem życia gospodarczego, samodzielnie decyduje o istotnych, z punktu widzenia podejmowanej działalności gospodarczej, kwestiach.

3. Działalność przedsiębiorców zagranicznych – podstawowe problemy prawne

Bez wątplenia do fundamentalnych regulacji prawnych w tym zakresie zaliczyć należy Ustawę o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. Ze względu na przedmiot i zakres regulacji zyskała ona miano „konstytucji działalności gospodarczej”. Reguluje ona podejmowanie, wykonywanie oraz zakończenie działalności gospodarczej prowadzonej na terytorium państwa polskiego zarówno przez podmioty krajowe, jak i zagraniczne, a także wskazuje zadania organów administracji publicznej w tym zakresie. Rozstrzygając najważniejsze kwestie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej konkretyzuje jednocześnie fundamentalne dla ustroju gospodarki rynkowej zasady korzystania z wolności działalności gospodarczej zagwarantowanej w art. 20 oraz art. 22 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (*Konstytucja RP*, 1997).

⁴ Dz.U. Nr 173, poz. 1807, dalej określana w skrócie SwDzGU.

⁵ Zasadę wolności gospodarczej do polskiego porządku gospodarczego przywróciła ustawa z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Ustawa, 1988), a następnie przejęła ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej (Ustawa, 1999).

Ze względu na zakres problematyki oraz charakter opracowania przedstawione w niniejszym artykule rozważania zostaną ograniczone do zagadnień podstawowych związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej przez przedsiębiorców zagranicznych⁶. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny „podejmowanie działalności gospodarczej oznacza uprawnienie do tego, aby w granicach określonych prawem oraz w trybie i formach właściwych dla danego rodzaju działalności gospodarczej podjąć pewne działania faktyczne i prawne organizujące możliwość wykonywania tej działalności” (Kosikowski, 2006, s. 42). Jest to pojęcie jurydyczne, pod którym rozumieć należy szereg – przewidzianych w przepisach prawa – czynności faktycznych i prawnych dokonywanych przed właściwymi organami administracji lub odpowiednimi instytucjami⁷, np. Urzędem Skarbowym czy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Od „podejmowania” działalności gospodarczej w literaturze przedmiotu oraz w doktrynie odróżnia się sam moment „podjęcia” działalności gospodarczej, za który to uznaje się wystawienie przez przedsiębiorcę pierwszej faktury za sprzedany towar lub wyświadczoną usługę (Kosikowski, 2006, s. 59–60).

Pod pojęciem przedsiębiorcy (art. 4 SwDzGU) rozumieć należy osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonujące we własnym imieniu działalność gospodarczą⁸. Poza tym do przedsiębiorców zaliczyć należy wspólników spółki cywilnej, ale tylko w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. *A contrario* nie każda osoba fizyczna w rozumieniu prawa posiada status przedsiębiorcy. Pojęciem kluczowym, z punktu widzenia przedsiębiorców zagranicznych, jest działalność gospodarcza (Sobczak, 2004, s. 42). Nie każdy bowiem przejaw działalności w rozumieniu prawa będzie uznany za działalność gospodarczą⁹. Ustawodawca w art. 2 SwDzGU wskazał podstawowe desygnaty

⁶ W rozumieniu art. 5 pkt. 3 SwDzGU za przedsiębiorcę zagranicznego uznaje się osobę zagraniczną, czyli: 1. osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania za granicą, nieposiadającą obywatelstwa polskiego; 2. osobę prawną z siedzibą za granicą oraz 3. jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną posiadającą zdolność prawną z siedzibą za granicą, wykonującą działalność gospodarczą za granicą.

⁷ Do czynności tych zaliczyć należy złożenie wniosku o: 1. wpis do Ewidencji Działalności Gospodarczej (w przypadku osób fizycznych) lub Krajowego Rejestru Sądowego (w przypadku osób prawnych, jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej), 2. wpis do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej (REGON), 3. zgłoszenie identyfikacyjne albo aktualizujące, o którym mowa w przepisach o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, 4. zgłoszenie płatnika składek lub zgłoszenie podmiotu (pracownika) do ubezpieczenia społecznego, 5. założenie firmowego rachunku bankowego dla rozliczeń bezgotówkowych z tytułu uczestnictwa w obrocie gospodarczym.

⁸ Autorka ograniczyła się do omówienia pojęcia przedsiębiorcy na płaszczyźnie publicznego prawa gospodarczego.

⁹ Por.: Wyrok NSA z dnia 25 października 1995 r., II SA 1059/94, „Wokanda” 1996, Nr 2, s. 40, wyrok NSA z dnia 27 maja 1992 r., SA/Po 1794/91, „Wspólnota” 1993 r., Nr 9, s. 14, wyrok NSA z dnia 15 września 1994 r., SA/Po 1070/94, ONSA 1995, Nr 3, poz. 123, wyrok NSA z dnia 9 października 1996 r., II SA 2097/95, „Prawo Gospodarcze” 1997, Nr 3, s. 31.

omawianej konstrukcji prawnej. Tym samym pod pojęciem działalności gospodarczej rozumieć należy zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową. Co istotne, działalność ta powinna być wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. *A contrario* nie może być to działalność wykonywana okazjonalnie oraz amatorsko. W pojęciu organizacji działalności gospodarczej wystąpić mogą różne elementy, poczynając od wykonywania obowiązków dotyczących rejestracji działalności, zgłoszenia statystycznego, podatkowego, czy też w zakresie ubezpieczeń społecznych, zastosowania wybranej przez przedsiębiorcę lub nakazanej przez normę prawną formy organizacyjno-prawnej wykonywania działalności oraz uzyskanie wymaganego zezwolenia, koncesji, czy też wpisu do rejestru działalności regulowanej. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury działalność gospodarcza powinna być wykonywana w celu świadczenia usług osobom trzecim¹⁰ w sposób profesjonalny, przez podmioty uczestniczące w obrocie gospodarczym, zgodnie z regułami gospodarki rynkowej. Nie odpowiada natomiast wyżej wymienionym kryteriom działalność prowadzona na potrzeby własne przedsiębiorcy zagranicznego. Istotne jest także, aby działalność prowadzona była w ramach obrotu gospodarczego jako odpłatne, ekwiwalentne świadczenie. Pojęcie działalności gospodarczej zawężone zostało przez samego ustawodawcę¹¹.

Podejmowanie działalności gospodarczej oparte jest na zasadzie wolności i równości (Kruczalak, 2000, s. 25). Z zasady równości gospodarczej wynika, iż organ administracji publicznej nie może żądać ani uzależniać wydania decyzji od spełnienia przez zainteresowany podmiot dodatkowych wymogów, w szczególności przedłożenia dokumentów, wniesienia świadczenia pieniężnego lub ujawnienia danych, nieprzewidzianych przepisami prawa. *A contrario* zasada równości wyklucza wszelkie przypadki uprzywilejowania czy też dyskryminacji podmiotów podejmujących działalność gospodarczą. Odnosi się ona także do jednakowego przestrzegania różnego rodzaju obowiązków przewidzianych przepisami prawa materialnego, czy procesowego.

¹⁰ Por.: Wyrok SN z dnia 18 grudnia 1996 r., I CKN 28/96, OSNC 1997, z. 4, poz. 44 oraz uchwałę SN z dnia 28 lutego 1995 r., III CZP 21/95, OSNC 1995 r, z. 7–8, poz. 104.

¹¹ Z treści art. 3 SwDzGU wynika, że ustawy nie stosuje się do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, a także do działalności agroturystycznej. *A limine* odrzucić należy działalność oświatową, socjalną czy kulturalną, a także działalność prowadzoną w celu zaspokajania własnych, materialnych potrzeb jednostek powołanych specjalnie do prowadzenia działalności tego rodzaju.

4. Działalność gospodarcza przedsiębiorców zagranicznych a innowacyjność gospodarki polskiej

4.1. Pojęcie innowacyjności

Do światowej literatury ekonomicznej pojęcie innowacji wprowadzone zostało przez austriackiego ekonomistę J.A. Schumpetera. Zgodnie z zaproponowaną przez niego definicją pod pojęciem tym rozumieć należy „wprowadzenie nowych produktów, nowych metod produkcji, znalezienie nowych rynków, zdobycie nowych źródeł surowców oraz wprowadzenie nowej organizacji” (Schumpeter, 1960, s. 104). W doktrynie spotkać można węższe ujęcie tego zagadnienia (*sensu stricto*) rozumianego jako zmianę w produktach i metodach wytwarzania, opierającą się na nowej lub niewykorzystanej dotąd wiedzy (por.: Chakrabarti, Kessler, 1999; Atuahene-Gima, 1995; Mansfield, 1968). Innowacje wprowadzane przez przedsiębiorców są zasadniczym źródłem rozwoju ekonomicznego i społecznego, a także powodują cykliczny wzrost gospodarki (zob. szerz. Błaszczuk, 2008, s. 108–111).

4.2. Motywy podejmowania działalności innowacyjnej

Dokonujące się współcześnie procesy integracyjne, umiędzynarodowienie postępu technicznego, wzrost znaczenia handlu zagranicznego i innych form kooperacji transgranicznej sprawiają, że współczesny świat zaczyna funkcjonować jako jeden ogromny rynek. Zasadniczym motywem dokonywania innowacji jest chęć zdobycia na nim przewagi konkurencyjnej nie tylko w wymiarze lokalnym, ale także globalnym poprzez wprowadzenie do gospodarki swoistego *novum* w zakresie produkcji, technologii, czy organizacji. Umożliwia to generowanie zysku przez najbardziej kreatywne i przedsiębiorcze jednostki. Innowacje zarówno produktowe, procesowe, jak i te dokonywane w sferze organizacji są współcześnie niezbędnym elementem rozwoju każdego przedsiębiorstwa niezależnie od jego wielkości czy też formy własności. Zdolność do poszukiwania, wykorzystywania i wdrażania innowacji stanowi jeden z najważniejszych czynników rynkowego sukcesu, tworzenia trwałej przewagi konkurencyjnej, rozwoju oraz przetrwania każdego przedsiębiorcy publicznego i prywatnego. Stąd też umiejętność odpowiedniej selekcji nowych pomysłów, idei oraz myśli, a także podejmowanie innowacyjnych prac badawczo-rozwojowych, powinna stanowić priorytet strategii rozwojowej nowoczesnego przedsiębiorcy.

4.3. Znaczenie innowacji w budowie nowoczesnej gospodarki

Podejmowanie działalności gospodarczej przez przedsiębiorców zagranicznych na obszarze państwa polskiego należy do istotnych uwarunkowań wzrostu gospodarczego oraz innowacyjnego gospodarki polskiej. Ma to tym większe znaczenie, że Polska po okresie transformacji ustrojowej odziedziczyła archaiczną strukturę gospodarki, zdominowaną przez sektory o niskiej wartości dodanej, a także mentalność i instytucje ukształtowane w warunkach polityki „realnego socjalizmu”. Przejawem zastosowania innowacji jest powstanie nowego produktu lub usługi, większa automatyzacja procesów produkcyjnych, podniesienie wydajności pracy, zmiany strukturalne i organizacyjne, udział w światowej produkcji wyrobów zaawansowanych technologicznie oraz pojawienie się produktów wysokiej techniki („high-tech”) w handlu (Jakubiak, 2002; Umiński, 2002, s. 73–114; Pomykański, 1984, s. 12). Prowadzi to do redukcji przestarzałych technologii, unowocześnienia linii produkcyjnych, pełniejszego i bardziej efektywnego wykorzystania środków produkcji, zmniejszenia kosztów prac naukowo-badawczych, zmniejszenia zużycia surowców na jednostkę produktu, podniesienia jakości wyrobów, wprowadzenia postępu technicznego i organizacyjnego nie tylko gałęzi i zakładów bezpośrednio kooperujących z przedsiębiorcami zagranicznymi, napływ inwestycji proekologicznych, a także wzrostu należności fiskalnych. Zapewnia to szybszą modernizację gospodarki, dalszą intensyfikację jej rozwoju oraz zwiększenie dynamiki obrotów z zagranicą.

Bibliografia

- Atuahene-Gima K. 1995. *An exploratory analysis of the impact of market orientation on new product performance: a contingency approach*. „Journal of Product Innovation Management” nr 12.
- Banasiński C. 1998. *Reglamentacja podejmowania działalności gospodarczej*. W: *Prawo gospodarcze: zagadnienia administracyjnoprawne*. Pod red. M. Wierzbowskiego, M. Wyrzykowskiego. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze PWN. ISBN 83-87558-50-8.
- Bieniek-Koronkiewicz E., Sieńczyło-Chlabicz J. 2000. *Działalność gospodarcza i przedsiębiorca na gruncie ustawy prawo działalności gospodarczej*. „Przegląd Prawa Handlowego” 2000 nr 4.
- Biernat S. 1994. *Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej – wolność gospodarcza de lege lata i de lege ferenda*. „Przegląd Prawa Handlowego” nr 9.
- Biernat S., Wasilewski A. 2000. *Wolność gospodarcza w Europie*. Kraków: Kantor Wydawniczy Zakamycze. ISBN 83-88114-80-8.
- Błaszczak A. 2008. *Rola innowacji w procesie wzrostu gospodarczego według J.A. Schumpetera*. W: Stachowiak Z. (red.). *Przemiany społeczno-ekonomiczne a przedsiębiorczość i innowacyjność przedsiębiorstw w warunkach „nowej gospodarki”*. Siedlce: Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania. ISBN 978-83-925315-4-8.
- Chakrabarti A.K., Kessler E.H. 1999. *Speeding up the pace new produkt development*. „Journal of Product Innovation Management” nr 16.

- Ciapała J. 2001. *Konstytucyjna zasada wolności działalności gospodarczej*. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” nr 4.
- Cieśliński A. 2003. *Wspólnotowe prawo gospodarcze*. Warszawa: C.H. Beck. ISBN 83-7387-019-9.
- Dausés A.M. 1999. *Prawo gospodarcze Unii Europejskiej*. Warszawa: C.H. Beck. ISBN 83-7110-885-0.
- Garlicki L. 1997. *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*. Warszawa: LIBER. ISBN 83-7206-122-X.
- Grabowski J. 2001. *Rola i funkcja prawa w systemie gospodarki rynkowej*. W: *Institucje współczesnego prawa administracyjnego*. Kraków: Wydaw. UJ. ISBN 83-233-1492-6.
- Jakubiak M. 2002. *Transfer wiedzy i innowacji do Polski. Rola bezpośrednich inwestycji zagranicznych i wymiany handlowej*. W: *Rola inwestycji zagranicznych w gospodarce*. „Zeszyty BRE Bank – CASE” nr 6.
- Kaszubski W., Kołakowski J. 2000. *Wolność gospodarcza w świetle Konstytucji RP*. „Glosa” nr 6.
- Konstytucja RP* [1997] z dnia 2 kwietnia 1997 r. Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483.
- Kosikowski C. 1995. *Wolność gospodarcza w prawie polskim*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne. ISBN 83-208-0990-8.
- Kosikowski C. 2005. *Publiczne prawo gospodarcze Polski i Unii Europejskiej*. Warszawa: LexisNexis. ISBN 83-7334-392-X.
- Kosikowski C. 2006. *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*. Warszawa: LexisNexis. ISBN 83-7334-596-5.
- Kruczałak K. 1998. *Wolność gospodarcza i jej ograniczenia w świetle Konstytucji RP*. „Gdańskie Studia Prawnicze” t. III.
- Kruczałak K. 2000. *Podstawowe zasady działalności gospodarczej*. „Gdańskie Studia Prawnicze” t. VII.
- Kubala W. 2000. *Kontrowersyjne zagadnienia reglamentacji działalności gospodarczej*. „Monitor Prawniczy” nr 9.
- Kubala W. 2001. *Jeszcze o zasadzie swobody działalności gospodarczej*. „Przegląd Prawa Handlowego” nr 8.
- Mansfield E. 1968. *Industrial Research and Technological Innovation*. New York: W.W. Norton & Company. ISBN 0393097242.
- Olszewski J. 2005. *Wolność gospodarcza w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej*. „Ius et Administratio” nr 1.
- Pomykański A. 1984. *Informacyjne uwarunkowania międzynarodowego transferu innowacji*. Łódź: Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej.
- Rabska T. 1977. *Prawo administracyjne stosunków gospodarczych*. Warszawa – Poznań: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Rabska T. 2002. *Zadania administracji publicznej w działalności gospodarczej (problem zakresu obowiązywania prawa działalności gospodarczej)*. „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny” nr 12.
- Rozporządzenie [1927] Prezydenta RP z dnia 7 czerwca 1927 r. o *prawie przemysłowym* Dz. U. RP z 1927 r., nr 53, poz. 468 z późn. zm.
- Schumpeter J.A. 1960. *Teoria rozwoju gospodarczego*. Warszawa: PWN.
- Skubisz R. (red.), Skrzydło-Tefalska E. (red.). 2003. *Prawo Europejskie. Zarys Wykładu*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. ISBN 83-227-2142-0.
- Sobczak K. 2000. *Wolność gospodarcza a władza publiczna*. „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” nr 12.
- Sobczak K. 2004. *Działalność gospodarcza. Uregulowania prawne*. Warszawa: LexisNexis. ISBN 83-7334-253-2.
- Strzyczkowski K. 1999. *Institucje prawa działalności gospodarczej. Uwagi o projekcie ustawy prawo działalności gospodarczej*. „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” nr 4.

- Szydło M. 2002. *Reglamentacja działalności gospodarczej w prawie farmaceutycznym*. „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” nr 2.
- Taradejna R., Maj J. 1990. *Ustawa o działalności gospodarczej. Komentarz*. Warszawa: Wydaw. „Przemiany”. ISBN 83-85210-05-9.
- Umiński S. 2002. *Polska jako miejsce podejmowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich i transferu technologii*. W: *Znaczenie zagranicznych inwestycji bezpośrednich dla transferu technologii do Polski*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego. ISBN 83-7326-060-9.
- Ustawa [1988] z dnia 23 grudnia 1988 r. o *działalności gospodarczej*. Dz. U. z 1988 r., nr 41, poz. 324 z późn. zm.
- Ustawa [1999] z dnia 19 listopada 1999 r. *Prawo działalności gospodarczej*. Dz. U. z 1999 r., nr 101, poz. 1178.
- Wałaszek-Pyziół A. 1994. *Swoboda działalności gospodarczej*. Kraków: „Księgarnia Akademicka”. ISBN 83-86575-05-0.
- Waławski B. 1939. *Pozwolenie i koncesje administracyjne w prawie polskim*. Wilno.
- Zdyb M. 2001. *Działalność gospodarcza i publiczne prawo gospodarcze*. Kraków: Kantor Wydawniczy Zakamycze. ISBN 83-7333-002-X.
- Zdyb M. 2003. *Prawo administracyjne ustrojowe i materialne. Podstawy normatywne*. Kraków: Kantor Wydawniczy Zakamycze.
- Znamierowski C. 1998. *Szkola prawa. Rozważania o państwie*. Warszawa: Instytut Wydawniczy Pax.

Importance of the State and Laws in Developing Economic Order in Local and Foreign Turnover

Summary: The article includes an analysis of legal framework for conducting business activities by foreign entrepreneurs in the context of an economic order developed by the state, considering in particular the norms of the public economic law. Because of the scope of the issue and nature of this study, the presented material was limited to basic issues connected with starting and running a business activity by foreign entrepreneurs on the territory of Poland. It has been stated that, in the times of market economy, proceeding globalization processes, the concentration of capital and heavy competition, economic reasons force entrepreneurs to widen the area of their business activities.

An attempt has been made to prove, that foreign capital flowing into Poland encourages creativity of Polish economy as well as local companies. The encouragement results mainly from the transfer of modern technology and knowledge, new structural and organizational solutions, existing trade exchange and migration of managerial staff. It is stated in the Abstract, that the process should be accompanied by clear, coherent and stable business, trade and tax laws as well as by a proper business policy created by the government.

Key words: business activity, legal and economic aspects, innovativeness
